

Nyt fra historisk Videnskab.

27. Maj 1936 døde H. P. Hanssen, 74 Aar gammel. Til alle Tider vil dansk Historie bevare hans Livsgerning som de danske Nordslesvigere Talsmand i den sidste Menneskealder forud for Verdenskrigen og som deres Fører under den største nationale Oplevelse og Sejr, som vort Folk har vundet. Naar ogsaa Dansk historisk Tidsskrift mindes hans Indsats paa dette Sted — hvor ellers alene Fagfællers Bortgang finder Omtale — skyldes det dog mindre hans historiske Betydning for Folk og Rige, end Erkendelsen af, at han i højere Grad og mere bevidst end nogen anden dansk politisk Fører øvede sin Gerning udfra en omfattende Viden og dyb Forstaaelse af vort Folks historiske Vilkaar. I hans tidlige Ungdom blev Historikeren A. D. Jørgensen bestemmende for hans Syn paa Nordslesvigs Fortidsarv og Nutidskrav. Hvad han saaledes lærte, gik ham aldrig af Minde. I sit Livsværk var han i Pagt med sin Samtids historiske Forskning, ofte i nærmeste personligt Samarbejde med dens Repræsentanter og bestandig i Overensstemmelse med dens bærende Ideer. H. P. H. var først og fremmest Folkefører og Politiker; tillige var han den fremragende Skribent, som i utallige Artikler og Afhandlinger, saavel som i store bindstærke Værker har skænket Samtid og Eftertid en Rigdom af Oplysninger og Kilder til Nationalitetskampens Historie og bærende Ideer.

Da 26 danske og nordslesvigske Skribenter — Halvdelen Historikere af Fag — fejrede ham paa hans 70-Aars Dag ved Overrækkelsen af et Festskrift, indeholdt det en Bibliografi (ved Svend Dahl) over hans litterære Arbejder, omfattende mere end 30 dobbeltspaltede Sider. I sin Helhed giver den et Vidnesbyrd om et Forfatterskab, som har blivende historisk Betydning. Efter Samraad og i nærmeste Samarbejde med A. D. Jørgensen grundlagde og ledede han i en Aarrække *Sønderjydske Aarbøger*; senere fandt han Hjælp og Bistand hos Mænd som H. V. Clausen, Aage Friis og M. Mackeprang. Blandt hans Afhandlinger skal alene fremhæves et enkelt: den store og betydningsfulde Redegørelse

for *Køllerpolitiken* (1903—7). En Række af hans større Artikler og mindre Skrifter er samlet i *Fra Krigsaarene I—II* (1917—19). Størst og vigtigst er Udgaven af hans samtidige Dagbogsoptegnelser *Fra Krigstiden* (1924) og navnlig Fortællingen om hans Levnedsløb: *Et Tilbageblik I—IV* (1928—34), omfattende hans Liv og Gerning indtil Verdenskrigens Udbrud. Erindringsværket er skrevet udfra personlige Synspunkter, men med Stræben efter at bygge det op paa det størst mulige samtidige Materiale og med rig Benyttelse af egne og Samtidiges Breve. Alle Bindene indeholder historiske Oplysninger, det første er tillige et af vore Litteraturs smukkeste litterære Vidnesbyrd om et rigt bevæget Ungdomslivs indre og ydre Oplevelser.

Mangfoldigt andet kunde nævnes, først og fremmest H. P. H.s ufortrødne Arbejde for *Landsarkivet i Aabenraa*. Uden hans energiske Indsats, udfra den rigtige Erkendelse af Sønderjyllands særlige historiske Udvikling, kan det vel være tvivlsomt, om Nord-slesvig i Dag havde haft sit eget Landsarkiv. Det var ogsaa i Overensstemmelse med hans almindelige Indstilling, at han Livet igennem har gemt og bevaret maaske den største Samling af Breve og Papirer, nogen Enkeltmand har efterladt sig, og fastsat, at den efter hans Død skulde overgives til Arkivet i Aabenraa.

Ved H. P. H.s Bortgang mistede Danmark en af de smukkeste og betydeligste Skikkelser i vor nyere Historie. I Dansk Historisk Tidsskrift skal det fremhæves, at hans Personlighed og Virke har givet adskillige danske Historikere Indtryk, som vil vise sig at have været medbestemmende ogsaa for deres Gerning.

Axel Linvald.

Knapt to Aar efter sin Afgang som Rigsarkivar og i en Alder af næsten 72 Aar døde L. Laursen 2. Januar 1936. L. hørte til det store Kuld af Historikere, der med Kr. Erslev, I. A. Fridericia og Johs. Steenstrup som Førere har grundlagt moderne dansk Historieforskning. Selv om han ikke som Historiker naaede frem i første Linje, har han ved sine Udgaver af historiske Kildesamlinger udført et overordentlig fortjenstfuldt Arbejde, som vil have blivende Betydning. Han viste i dette Arbejde en enestaaende Flid og Udholdenhed, raadede over en sikker Teknik, et nøje Kendskab til Kildematerialet, en udpræget Bonsens i dets Behandling og megen Evne til nøjagtig og omhyggelig Skriftlæsning. 1890—92 udgav han *Kronens Skøder 1535—1648*, fra 1893 *Kancelliets Brevbøger 1561—1626* (14 Bind) og redigerede sammen